

**ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФЕРМЕРІВ, ОДЕРЖАНИХ ВІД
ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВ І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
КОРПОРАЦІЙ У США**

**Д.І.ДЕМА – к.е.н., Державна агроекологічна академія,
м.Житомир**

У результаті реформування власності колективних і державних сільськогосподарських підприємств в Україні створені нові організаційно-правові форми підприємств, які здійснюють свою діяльність на основі приватної власності на землю і майно. Найбільшого поширення набули такі організаційно-правові форми приватних підприємств як товариства з обмеженою відповідальністю, відкриті і закриті акціонерні товариства, селянські (фермерські) господарства, обслуговуючі та виробничі кооперативи та ін. Здійснивши реформування в сільському господарстві, держава безкоштовно передала в приватне володіння землю і майно, і, звичайно, вона має право розраховувати на віддачу від володіння та користування цією власністю через оподаткування нових власників. Ні в кого не викликає сумніву теза, що ціль приватного бізнесу – одержання прибутку, незалежно в якій галузі функціонують приватні структури. Відмітимо, що система оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, яка існувала до реформування, перенесена на діяльність приватних підприємств, і, на наш погляд, є неефективною. Принцип, що все просте – добре, не завжди спрацьовує. Це відноситься до фіксованого сільськогосподарського податку, який сплачували колективні сільськогосподарські підприємства, і продовжують сплачувати приватні формування незалежно від ефективності їх господарювання. Виходячи з цього, на нашу думку, позитивним є вивчення досвіду оподаткування доходів фермерських товариств та сільсько-господарських корпорацій США, які по своїй організаційно-правовій формі є найбільш близькими до більшості форм організації приватного бізнесу в сільському господарстві України.

Найпоширенішою формою фермерського бізнесу в США є одноосібна власність. Одноосібна форма бізнесу має певні переваги, господар самостійно керує виробництвом, бере на себе ризик, пов'язаний з його бізнесом, а одержаний дохід належить тільки йому. Звичайно, одноосібну власність можна назвати сімейною власністю, оскільки на більшості фермерських господарств до бізнесу залучено інших членів сім'ї – дружину (чоловіка), дітей. Фермер, який працює на індивідуальній основі, сплачує прибутковий податок з одержаних доходів. Разом з тим, фермери можуть

об'єднувати свої зусилля у виробництві, переробці та реалізації продукції з іншими фермерами. Такі об'єднання можуть змінювати форму оподаткування одержаних доходів.

За даними Міністерства сільського господарства США, в 1995 році в сільському господарстві працювало на основі одноосібної власності 1880516 фермерських господарств, або 92,3% від загальної кількості ферм¹. Лише 100226 фермерських господарств здійснювали свій бізнес об'єднавшись у товариства, і 56067 ферм працювали, об'єднавшись у сімейні корпорації, - відповідно 4,9 і 2,8 % від загальної кількості ферм.

Займаючи незначний відсоток від загальної кількості ферм країни, вони є основними виробниками товарної продукції. Так, в 1997 р. в середньому однією сімейною корпорацією було реалізовано продукції на суму 724867 дол., товариством – 243464 дол., а одноосібним фермером лише 53518 дол⁵.

Об'єднання фермерів у товариства і корпорації, як правило на сімейній основі, має деякі переваги перед одноосібною формою бізнесу. Основна перевага в тому, що таке об'єднання фермерів дає можливість продовжувати фермерський бізнес протягом кількох поколінь, тоді як при одноосібній власності зі смертю власника закінчується бізнес.

Фермерське товариство – це об'єднання двох і більше осіб з відповідною часткою власності для спільного ведення бізнесу. Товариство може організуватись на певний строк, що відображається у підписаному його засновниками договорі. При утворенні товариства його партнери можуть об'єднувати землю, капітал, грошові кошти та інші ресурси. Від вкладених в товариство кожним його учасником активів залежить і розмір частки прибутку, що розподіляється між його членами. Основною перевагою товариства є об'єднання капіталу його учасників для спільного виробництва. Товариство є дешевшою формою бізнесу, ніж сімейна корпорація. Значна більшість товариств створена на сімейній основі, тобто дружина і чоловік, батько і син та інші члени сім'ї. Кожний штат має закони, що регулюють діяльність товариств.

Розглядаючи оподаткування товариств (партнерств) фермерів, слід відмітити, що воно не є об'єктом оподаткування. Тобто товариство як форма фермерського бізнесу самостійно не сплачує податків, хоча повинно подати декларацію про одержаний доход у податкове управління. В ній відображаються одержані членами товариства доходи, виробничі витрати та чистий прибуток (збиток). Склад доходів товариства дещо менший ніж індивідуальних фермерів. Доход товариства складається з доходу від основного виду бізнесу, доходу від участі в інших партнерствах, корпораціях, дові-

рчих товариствах, доходу (збитку) від фермерства, доходу (збитку) від капіталу та інших доходів, які партнери одержують разом. Якщо основним видом діяльності товариства є виробництво сільськогосподарської продукції, то прибуток (збиток) від цього бізнесу показується в окремому додатку, що додається до податкової декларації. Крім цього, до декларації додаються додатки, в яких показується розподіл прибутку (збитку) між членами товариства, баланс товариства, частка власності кожного партнера в товаристві. Товариство подає податкову декларацію про доходи у податкове управління не пізніше 15 квітня року, що слідує за звітним. За несвоєчасне подання декларації нараховується штраф в розмірі 50 доларів за місяць в розрахунку на кожного його учасника.

Одержаний товариством чистий прибуток (збиток) розподіляється серед його учасників пропорційно частки власності (капіталу) кожного його учасника в капіталі товариства. Розподіл прибутку (збитку) між членами товариства показується в окремих додатках, які подаються в податкові управління разом з основною декларацією про доход партнерства. Аналогічно розподіляються витрати товариства, благодійні внески, борги. Одержаний кожним учасником (фермером) прибуток (збиток) від участі в товаристві включається в його загальний доход і підлягає оподаткуванню прибутковим податком на тих підставах і за ставками, що і доход, одержаний фермером від одноосібної діяльності.

Більш складною формою фермерського бізнесу є сімейні корпорації, які створюються на сімейній та родинній основі, яких сьогодні в сільському господарстві майже 85%. За законодавством більшості штатів сімейними є корпорації, в яких частка капіталу однієї сім'ї (родини) становить не менше 50%. На вкладений в корпорацію капітал кожний учасник одержує акції. Для управління фінансовою та виробничою діяльністю корпорації створюється рада директорів і обирається виконавчий директор. До виробничої діяльності корпорації залучаються працівники, яким виплачується заробітна плата за виконану роботу. На відміну від одноосібної власності і товариства доходи корпорацій оподатковуються інакше. По-перше, корпорація є об'єктом федерального і місцевого оподаткування. По-друге, доходи власників акцій, які вони одержують у формі дивідендів, також підлягають оподаткуванню.

Прибуток корпорацій підлягає оподаткуванню федеральним податком. В табл. 1 наведено федеральні ставки оподаткування прибутку корпорацій залежно від розміру чистого прибутку, які діяли до 1993 року.

Таблиця 1 – Федеральні ставки оподаткування чистого прибутку корпорацій (1975-1992 рр.), %

Розмір чистого прибутку, дол.	Роки (термін застосування)					
	1975	1976-1978	1979-1981	1982	1983-1987	1988-1992
До 25000	22	20	17	16	15	15
25000 – 50000	48	22	20	19	18	15
50000 – 75000	48	48	30	30	30	25
75000 – 100000	48	48	40	40	40	34
100000 – 10000000	48	48	46	46	46	34
Більше 10000000	48	48	46	46	46	34

Як видно із наведених даних, до 1975 року чистий прибуток корпорацій в розмірі до 25 тис. доларів оподатковувався за ставкою 22 відсотки; якщо чистий прибуток перевищував 25 тис. доларів, то ставка зростала до 48 відсотків. Звичайно, такі високі ставки оподаткування чистого прибутку не зацікавлювали корпорації працювати та розширювати виробництво. Тому, після 1975 року внесено ряд змін в оподаткування чистого прибутку корпорацій, які зменшили верхню межу оподаткування і розділили платників податку на кілька груп.

З 1993 року діє більш прогресивна шкала оподаткування чистого прибутку корпорацій (табл. 2).

Таблиця 2 – Федеральні ставки оподаткування чистого прибутку корпорацій (1993-1998 рр.)

Розмір чистого прибутку, дол.	Розмір податку	Податок сплачується з суми, що перевищує
До 50000	15%	0
50000 – 75000	7500+25%	50000
75000 – 100000	13750+34%	75000
100000 – 335000	22250+39%	100000
335000 – 10000000	113900+34%	335000
10000000 – 15000000	3400000+35%	10000000
15000000 – 18333333	5150000+38%	15000000
Понад 18333333	35%	0

Крім федерального податку з прибутку корпорацій, законодавство кожного штату також передбачає оподаткування чистого прибутку корпорацій. Кожний штат законодавчо затверджує методику розрахунку податку та ставки оподаткування чистого прибутку корпорацій. Наприклад, у штаті Північна Дакота встановлені наступні ставки оподаткування чистого прибутку корпорацій (табл. 3).

Таблиця 3 – Оподаткування прибутку корпорацій в штаті Північна Дакота, 1998 р.

Чистий прибуток корпорацій, дол.	Ставка податку, %
До 3000	3,0
3000 – 8000	4,5
8000 – 20000	6,0
20000 – 30000	7,5
30000 – 50000	9,0
Більше 50000	10,5

Після сплати корпорацією федерального податку та податку з прибутку штату частина прибутку корпорацій, згідно з її статутом, розподіляється між її акціонерами у вигляді дивідендів. Одержані фермерами дивіденди від участі в сімейних корпораціях включаються в їх загальний індивідуальний дохід і підлягають оподаткуванню прибутковим податком по таких же ставках, що і дохід, одержаний від індивідуальної діяльності. Таким чином, основним недоліком корпорацій є подвійне оподаткування їх доходів. Разом з тим фермери, які створюють сімейні фермерські корпорації, мають ряд переваг. Так, при прийнятті рішення кількох фермерів про створення корпорації в статутний фонд вноситься не вся їх власність, а тільки частина коштів, основних засобів, капіталу і т.п. Згідно цього розподіляється частина прибутку серед акціонерів корпорації. З іншої сторони, фермери передають власну землю, трактори, автомобілі, комбайни в оренду корпорації, яку створили, за що одержують дохід у вигляді орендної плати. Крім цього, працюючи в корпорації, фермери одержують заробітну плату. Це дозволяє фермерам сплачувати менший розмір федерального прибуткового податку з індивідуальних доходів.

Значна частина фермерів інвестує вільні кошти в інші корпорації (не сімейні) шляхом придбання на ринку акцій найбільш прибуткових і відомих фірм. В цьому випадку фермер стає власником певної частини капіталу цієї фірми. Якщо фермери одержують дохід від володіння акціями у вигляді дивідендів, він оподатковується аналогічно доходу, одержаного від участі в сімейних корпораціях. При реалізації акцій на ринку цінних паперів фермер одержує дохід, який може перевищувати номінальну вартість акцій або бути меншим від неї. Одержаний прибуток від продажу акцій є доходом від реалізації капіталу, який оподатковується іншим чином. Починаючи з 1998 року, доходи від продажу акцій (капіталу) підлягають оподаткуванню окремо, для цього застосовується пільгове оподаткування. Так, максимальна ставка на дохід від реалізації

капіталу становить 20%, в той час як максимальна ставка оподаткування доходів через прибутковий податок дорівнює 39,6%.

Таким чином, основним об'єктом оподаткування приватних форм бізнесу в сільському господарстві США є доход, який може бути у формі заробітної плати, доходів від капіталу, прибутку від власного бізнесу.

Список літератури:

1. Agricultural Income and Finance. Situation and outlook report. - June, 1997.
2. Farmer's Tax Guide. Publication 225. – 1997.
3. Partnerships. IRS. Publication 541. – 1997.
4. Corporations. IRS. Publication 542. – 1997.
5. Agriculture Fact Book 1999. U.S. Department of Agriculture. Washington. – July, 2000.
6. State and Local taxes in North Dakota. – April, 1998.

УДК: 334:477.72

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДЕКВАТНОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В РЕГІОНІ

Л.О.МАРМУЛЬ – д.е.н., професор

А.С.МОХНЕНКО – аспірант, Херсонський ДАУ

Якість інформації, на наш погляд, є комплексною характеристикою, що включає у себе такі аспекти, як доступність, повнота і своєчасність. Повною довірою користаються лише спеціальні інформаційні видання, та і ті далеко не у всього населення.

Ми згодні, що проблеми формування інформаційного середовища виявилися особливо актуальними для малого бізнесу, оскільки він ніколи не був включеним у традиційні канали обміну інформацією.

Слід виділити два чинники організації інформаційного середовища:

– чітке і своєчасне забезпечення інформації про умови і правила економічної діяльності та їхні зміни, оскільки немає інформаційних служб, що діють на комерційній основі і відповідають за своєчасність і вірогідність подібної інформації;

– надання інформації, необхідної для функціонування малого бізнесу, тобто вона повинна включати: дані про потенційних партнерів, ринки ресурсів, збуту і таке інше; дані про власні можливості (реклама). Існуючі ж системи інформації орієнтовані насамперед на потреби державних підприємств.